

La desigualtat en la infància

Albert MORA i GONZÀLEZ

L'objectiu 10 dels ODS (Objectius de Desenvolupament Sostenible) de les Nacions Unides està dedicat a la desigualtat. El defineix com l'objectiu de reduir les desigualtats i garantir que ningú no es quedi enrere, i és fonamental per assolir els ODS. La desigualtat dins i entre els països és un motiu persistent de preocupació.

Més concretament dins el món de la infància, l'Unicef fa seu l'ODS 10 dins la seva estratègia mundial en favor de la infància.

La desigualtat comença amb l'atzar, el naixement. Qui són els teus pares i on neixes explica la gran majoria de les variacions en els recursos i oportunitats disponibles. Estar en un espectre més baix de desigualtats socials i econòmiques i enfrontar-se a greus desavantatges en els primers anys de vida augmenten el risc de tenir ingressos més baixos, menors estàndards de salut i menors habilitats professionals en l'edat adulta. La discriminació basada en l'edat, el gènere, el grup ètnic o racial, les discapacitats, l'orientació sexual i diversos altres factors porten a desafavorir alguns individus de moltes maneres diferents i sovint invisibles al llarg de la seva vida. Aquests patrons de desigualtat persisteixen de generació en generació. Per tant, les intervencions primerenques i la inversió en tots els infants, especialment en els més pobres i marginats, és fonamental per trencar la pobresa intergeneracional i la desigualtat.

Aquest posicionament de l'Unicef es tradueix en aquests punts específics de l'advocacia pels infants de tot el món.

Posar fi a la pobresa infantil, un problema universal amb conseqüències per a tota la vida que perpetuen cicles de pobresa i desigualtat. En gairebé tots els països del món, rics i pobres, els infants tenen més probabilitats que els adults de viure en la pobresa.

Implementar a escala nacional sistemes i mesures de protecció social apropiats per a tothom, i aconseguir una cobertura substancial dels infants i les famílies més pobres i vulnerables per al 2030.

Salvaguardar la despesa social. Les polícrisis actuals han impactat molt en els infants i és

crucial salvaguardar la despesa social en salut, educació, protecció social i altres sectors socials. Les inversions en infants sempre han d'estar protegides, durant i després de la crisi.

Eliminar les lleis, les polítiques i les pràctiques que discriminen els infants en funció del gènere, grup ètnic o racial, edat, estat migratori, discapacitat, orientació sexual o altres factors.

Garantir que els infants amb discapacitat tinguin accés als serveis. Un de cada deu infants a tot el món són infants amb discapacitat. L'accessibilitat és una condició prèvia perquè els infants i nenes amb discapacitat visquin de manera independent i participin plenament i equitativament en la societat.

Construir la resiliència dels menys afavorits, per reduir-ne l'exposició i la vulnerabilitat als xocs i desastres econòmics, socials i ambientals, inclosos els esdeveniments extrems relacionats amb el clima.

Reforçar els sistemes de registre civil que registrin tots els fills immediatament després del naixement. El registre de naixement sovint desbloqueja l'accés a serveis essencials durant tota la vida d'un infant.

Incloure els infants en la presa de decisions i promoure la participació significativa dels infants en la societat proporcionant un entorn que els permeti exercir els seus drets, fins i tot a ser escoltats sense discriminació.

Aconseguir l'accés universal a l'educació, fins i tot per als infants en situació de vulnerabilitat i entorns d'emergència. L'accés d'un nen a l'educació desbloqueja el coneixement crític i les oportunitats sovint necessàries per participar plenament en la societat.

Dins de l'activitat que fa Unicef Andorra per difondre i defensar els drets dels infants dins el país, des del 2012 es va posar en marxa la recerca i recopilació de dades per elaborar uns indicadors de benestar infantil, prenent com a referència el Sistema d'Indicadors de Benestar Infantil d'Espanya, presentat com un informe que hem anomenat *Observatori de la Infància d'Andorra* i que cada any hem encarregat a Andorra Recerca+Innovació. A final de 2022 se'n va presentar la desena edició, en què es recopilen una sèrie d'indicadors obtinguts amb dades de diferents fonts estadístiques agrupades en set grans dimensions de la vida dels infants (educació, salut i seguretat, benestar material, entorn familiar i social, infància

ADVOCACIA UNICEF ODS 10 DESIGUALTAT INFANTIL		OBSERVATORI INFÀNCIA 2022	
Acabar amb la pobresa infantil	NO ASSOLIT	ARPE <16 POBRESA 19%	35% Bars amb menors despesa 1.050 €
Implementar sistemes de protecció social	NO ASSOLIT	1,1% fills amb necessitat material, humilitat	74% fills propers materialment i pobres
Salvaguardar la despesa social	ASSOLIT	4,1% PIB Despesa educació	1,3 IMI € en temps educació
Eliminar les lleis que discriminen la infància	ASSOLIT	No prejutici, no discriminació, no exclusió (en la llei)	
Garantir que els infants amb discapacitat tinguin accés als serveis	ASSOLIT	97,6% infants necessitats especials Educats en centres ordinari	
Construir la resiliència dels menys afavorits	ASSOLIT	580/520 4,2	100% fills que in declinat, descombin
Reforçar els sistemes de registre civil	ASSOLIT	100%	
Incloure els infants en la presa de decisions i promoure la seva participació en la societat	ASSOLIT	Consells Infants Parròquies amigues	Pla nacional infància / Adolescència
Aconseguir l'accés universal a l'educació	ASSOLIT	13% Abandonament escolar	88% Graduatissd ESD

vulnerable, estils de vida, benestar subjectiu), i voldríem revisar quina es la situació a Andorra en comparació dels objectius de l'ODS 10 que fixa l'Unicef.

Queda clar, doncs, que el nivell més alt de carències està al voltant de la pobresa infantil i els sistemes de protecció social, tot i que hi ha punts per millorar en el que és la resiliència dels menys afavorits i la salvaguarda de la despesa social.

Un altre punt molt significatiu i que es també una preocupació de primer ordre per a l'Unicef és la baixíssima natalitat d'Andorra, amb un indicador conjuntural de fecunditat de 0,97 (2021) molt per sota del nivell de 2,1 necessari per assegurar el reemplaçament de la població actual. Crida especialment l'atenció que les poblacions d'1 a 3 anys han tingut una disminució del 33% respecte de fa deu anys, amb una disminució del 50% per als infants de menys d'un any.

La baixa natalitat la veiem molt relacionada amb la desigualtat. Totes les famílies declaren tenir menys fills dels que desitjarien. La criança no és fàcilment assequible per a les famílies, les que tenen més recursos econòmics estan en millor disposició de tenir fills. La solució aparent, que és oferir aquests recursos econòmics a les famílies que tenen fills no ha tingut èxit (els exemples de Corea del Sud, que ha gastat 200.000 milions de dòlars en 16 anys sense aconseguir aixecar la taxa de natalitat, i de Singapur, que dona 18.000 dòlars per cada primer fill i 28.000 per als següents, i tampoc no ha aconseguit funcionar).

L'altre punt és que la criança posa demandes a la família (en forma de dedicació de temps) i a la feina de forma incompatible, i només les famílies amb més recursos poden permetre's reduir la seva activitat laboral. Les possibles solucions apunten a no focalitzar els benèfics només en la dona, oferir de compatibilitzar més les baixes i a oferir un entorn laboral més flexible. D'aquesta política sí que hi ha casos d'èxit, als països nòrdics.

El darrer punt fa referència a la càrrega de la dona en les tasques de la llar: afegir-hi la criança és una barrera. Les famílies amb més recursos poden permetre's pagar més ajuda externa i així descarregar el pes de les tasques. La solució òbvia és un major nivell de compartició de les tasques de la llar, que està comprovat que ha funcionat: hi ha una relació directa entre la reducció de la càrrega de feina de la dona a la llar i l'augment de la natalitat.

Els paradigmes clàssics sobre la natalitat i el nivell de renda i d'educació de la mare van quedant superats. Ja hi ha estudis que mostren que l'antiga relació entre augment de renda i descens de la natalitat ja no es compleix: ara és més que la natalitat augmenta amb el nivell de renda, i per tant té sentit apujar els sous si es vol augmentar la natalitat. Igualment, per al cas del nivell d'educació, es comença a veure que, al contrari del que abans es pensava, la natalitat pot augmentar amb l'increment del nivell educatiu de la mare.

L'advocacia, doncs, que defensa Unicef Andorra sobre la desigualtat en la infància va en dos línies principals: no deixar cap infant enrere, centrant-nos a donar suport a la pobresa infantil, i donar un suport específic a les famílies monoparentals. L'altra línia és redreçar de forma decidida la baixa natalitat d'Andorra, centrant-nos a fer compatible la carrera professional de la dona i l'expansió de la família, específicament a millorar les polítiques familiars (per exemple, gratuïtat de les guarderies), incentivar la cooperació dels pares (amb exemples d'èxit a Suècia i de fracàs al Japó), introduir normes socials favorables (emprendre una positivació del rol de la maternitat) i introduir més flexibilitat als mercats laborals (per exemple, invertir en igualtat de gènere a la feina).

Finalment, no podem dir que un tema de tanta transcendència s'acaba aquí. Ens cal tenir un coneixement més precís de la situació a Andorra. Demanem investigar de forma clara l'impacte de la situació de l'habitatge a Andorra, on la pujada de preus els darrers anys és un factor de desigualtat de primer ordre. Els salaris (amb valors medians de 1.873 euros i mitjans de 2.365 €) han de sostenir un cost de la criança mitjà de 747 €/mes i un lloguer (que afecta el 65% de la població andorrana) que pot estar entre 750 i 1.000 € de mitjana. Cal investigar el cost de la criança dels següents fills (amb possibles economies o des d'economies d'escala), l'impacte en igualtat de les famílies llogateres i quina mena de dualització social s'està establint, amb tots els possibles impactes en el creixement econòmic a llarg termini. Finalment, voldríem proposar que es repliquessin a Andorra els estudis que fa l'OCDE sobre la desigualtat, centrant-se en la comprovació a Andorra de la correlació positiva entre una síntesi d'indicadors de benestar.

Albert Mora i González,
director del Comitè Nacional d'Andorra per l'Unicef

Bibliografia i webgrafia

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/inequality/>

<https://www.unicef.org/documents/sdg-issue-brief-10>

Observatori de la Infància 2022, Unicef Andorra.

UNICEF (2022) *Rights denied: the impact of discrimination on children*.

Gender equality: key to addressing low fertility. JUSTINE COULSON, Resident Representative (China), United Nations Population Fund.

The new economics of fertility. MATTHIAS DOEPKE, ANNE HANNUSCH, FABIAN KINDERMANN, MICHÈLE TERTILT. International Monetary Fund, September 2022.

Diari d'Andorra "El salari medià puja a 1.873 euros".

https://www.diariandorra.ad/noticies/nacional/2023/04/20/el_salari_media_baixa_873_euros_219578_1125.html

OECD (2020) *How is life in 2020? Measuring Well-being*. OCDE Better life initiative.

Andorra Recerca+Innovació *Observatori Habitatge*, 2n semestre 2022.